

מיוסד עפ"י ספה"ק חובת הלבבות

דברי תורה שי צבי

פינחס

עוד נראה לבאר דברי רש"י: לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. וקשה אטו לא ידעו השבטים שהוא נכד אהרן הכהן, אלא שצוהו שהוא גם בן פוטי, ואם כן מה הועיל הכתוב צמה שיחסו אחר אהרן.

ונראה בהקדס מה שכתב צמורת משה להחמס סופר (בפרשמן, ד"ה בקנאו) לזכר לשון הכתוב בקנאו את קנאתי בתוכם. דהנה בחובות הלצנות (שער משנן הנפש, רק ג, המשנן השני עשר) כתב², שיעשה האדם חשבון נפשו, האם הוא משתדל ומתלהב לעשות מצוות, כמו שהוא מתאמץ ומתלהב לעשות עזירה, ע"כ. וגם פנחס קינא לה' על ידי ששם אל לבו הקנאה והמרה אשר צמחם לדבר עזירה, וזהו שנאמר בקנאו את קנאתי על ידי שראה הקנאה אשר בתוכם, עכ"ד.

ובזה יש לזכר כוונת דברי רש"י לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. והכי פירושא: לפיכך - לפי שאבי אמו פוטם עגלים לעבודה זרה, וראה פינחס עד כמה הוא חרד ומתלהב לדבר עזירה, בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, לומר שהוא עוזר את צורלו כמוהו, כי מכך למד פינחס, שעל אחת כמה וכמה צריך הוא להשתדל צרוז אונים ואמץ כח צעודת השם. ונמצא אם כן כי מה שהוא בן פוטי אינו לגרעותא, אלא למעלותא, שהרי ממנו הוא צא למדרגתו הרמה.

וידבר ה' אל משה לאמר פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל וגו'.

פירש רש"י: לפי שהיו השבטים מבזים אותו, הראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, והרג נשיא שבט מישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן.

ויש לומר בהקדס מה שכתב צמורת מישראל (לראש חודש סיון, אות ג) לזכר מאמר הכתוב (תהלים מ, ג) אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח. דהנה צראות האדם כי הילך הרע נלחם עמו, אל יתיאש, רק אדרבה יצין מזה שעדיין לא אצדה תקותו, ועוד צו קוסטא דחיותא הנינוץ חלקי, כי אם היה צחינת מת בקדושה, מה לו ללחום עמו, וצמתים חפשי. וזהו אם תקום עלי מלחמה, בזאת, היינו צמלחמה הזאת, אני בוטח, כי רואה אני שעוד חי אנכי בחיות דקדושה, עכ"ד.

והנה בחובות הלצנות (שער יחוד המעשה, פרק ה¹ כתב, כי הילך מסית את האדם לסור מדרך התורה, מאחר שממילא אינו יכול להגיע אל תכלית השלימות צשמירת התורה והמצוות, ואדם צריך להישמר מהסתה זו, ולא להתפתות אליה, עכ"ד. [והוצאו דבריו צצרך משה (ויקרא ד' נא)].

ומעתה יש לומר כי השבטים שהיו מבזים את פינחס ואומרים הראיתם בן פוטי זה, שפיטם אבי אמו עגלים לעבודה זרה, היתה כוונתם, דמאחר שהוא מתייחס אחר בן פוטי, ודאי אינו יכול לקיים תורה ומצוות צתכלית השלימות, מאחר שנשאר אללו רשימו מאותו פוטם, ואם כן איך יעז בן אדם כזה להרוג נשיא שבט מישראל. וקאמר רש"י לפיכך. פירוש, מהא גופא שהציא הס"מ את השבטים לומר כך כדי להניאו מאחרי ה', הוא ראיה שהוא איש מעלה שראוי להתייחס אחר אהרן, דאי לאו הכי לא היו כוחות הטומאה משתדלים להלחם כל כך לצטלו מתורה ומצוות.

בעניני עולמו הרמה שבמחשבות, ותוחלתו בו הרמה שבתוחלת, כי לא יספיק לו ממיני קניניו מאומה. אך הוא כאש, כל אשר תוסף עצים, היא מוסיפה להבה, וכל לבו וכוונתו מושכים אליו יומם ולילה וכו'. ואם אתה נהוג בחריצות הזאת וההשתדלות הזאת בתקנת גופך עם פחיתותו וגנותו, ועם חלישותך מחזיקו והועילו, כמה אתה חייב שתתנהג בו מן החריצות וההשתדלות בתקנת נפשך החשובה הנשארת לך, אשר צוית להנהיג ענינה ולעיין בתקוניה בקנות ההכמות והבינות, עכ"ד.

(1) וזה לשונו: לא נכנס עליך החפסד הזה, אלא מפני שדבקת בעבודת האלהים ובמצוותיו, ואין ביבולתך לעמוד בזה מפני כבוד משאו ורוחק תכליתו, עכ"ד. ופירש בפת לחם בזה הלשון: שאין ביבולתך לעשות כל דבר בשלמות עד תכליתו, לפי שהתכלית רחוק היא להשיגו, עכ"ד.

(2) וזה לשונו: חשבון האדם עם נפשו בעת המיית לבו והריצותו על העולם בכל השתדלותו, ותכלית תחבולותיו, וסוף יכלתו, וישקול עמה בזותו בעניני אחריתו, ונמנותו מעבודת אלהיו, ואז ימצא מחשבתו